Instituut voor Plantenveredeling,
verbonden aan de Landbouw Hoogeschool
te Wageningen.

Beschrijvende rassenlijst 1927

OPGEMAAKT INGEVOLGE DE BESCHIKKING VAN DEN MINISTER VAN BINNENLANDSCHE ZAKEN EN LANDBOUW VAN 21 OCTOBER 1924, DIRECTIE VAN DEN LANDBOUW, No. 2151, 1e AFDEELING.

WAGENINGEN, Augustus 1927.

L.S. De hierbij verschijnende vierde éditie onzer beschrijvende rassenlijst komt in hoofdzaak met de vorige overeen. Door de welwillende medewerking van het Instituut voor phytopathologie, van de rijkslandbouwconsulenten en talrijke belangstellenden, was het wederom mogelijk de beschrijvingen hier en daar te verbeteren of aan te vullen. Er wordt voortdurend naar gestreefd het aantal aanbevolen rassen te verminderen, doch in meerdere gevallen is het aantal betrouwbare ervaringen en proeven, waarover wij kunnen beschikken, nog niet voldoende om hiermede zoover te gaan, als wij zelve wel zouden wenschen. Gaarne richt ik daarom nogmaals tot alle belangstellenden het verzoek om het Instituut steeds in kennis te stellen met gunstige en ongunstige ervaringen, die zij met de door hen gebezigde rassen opdoen en met alle opmerkingen, waartoe de rassenlijst hun aanleiding geeft.

Eveneens wordt er naar gestreefd het aantal rassen, dat in de rubriek „nieuw" wordt vermeld, te beperken; evenwel moet daarbij steeds rekening worden gehouden met de billijkheid tegenover de kweekers, zoodat deze rubriek wel steeds een vrij groote uitgebreidheid zal behouden. Aangezien de als nieuw vermelde rassen ook door de onder het Centraal comité inzake de keuring van gewassen ressorteerende keuringsdiensten worden aangenomen, krijgen ze op deze wijze „a fair trial". De aandacht zij er evenwel op gevestigd, dat de opname in bedoelde rubriek geen aanbeveling door het Instituut beteekent.

Met het overbrengen van rassen naar rubrieken B en A zijn wij thans zeer voorzichtig. Toen 4 jaar geleden met de uitgave eener rassenlijst begonnen werd, hebben wij op grond van de gegevens, die destijds beschikbaar waren, de rassen, die een goede reputatie genoten, zooveel mogelijk in deze rubrieken opgenomen. Zoodoende zijn enkele rassen in de hoogere rubrieken beland, die, werden ze thans nieuw aangeboden, daarin wellicht niet zoo gemakkelijk een plaats zouden hebben veroverd. Uit de gegeven beschrijvingen valt dit wel af te leiden en den lezer wordt daarom steeds in overweging gegeven daarvan nauwkeurig kennis te nemen.

Onder de nieuwe rassen zijn dit jaar voor het eerst eenige grassen vermeld. Dit geschiedt ondanks het feit, dat het onderzoek

naar de waarde dier rassen nog op zeer groote moeilijkheden stuit. De overtuiging, dat het noodzakelijk is, dat niettemin met dit onderzoek een aanvang wordt gemaakt en dat het bereiken van productieve grassen ten zeerste aanmoediging verdient, heeft mij doen besluiten het verzoek van een Nederlandsch kweeker om zijn stammen op deze wijze meer bekendheid te geven, in te willigen.

Door groote tegemoetkomendheid van de Firma Leiter-Nypels, uitgeefster van „De Veldbode" te Maastricht, zijn wij wederom in staat exemplaren van deze lijst gratis beschikbaar te stellen.

De directeur van het Instituut voor Plantenveredeling,
C. BROEKEMA.

Ministerie van Binnenlandsche Zaken en Landbouw.

REGLEMENT,

betreffende de erkenning van plantenrassen en de registratie van het daarvan af te leveren zaaizaad en pootgoed door het Instituut voor Plantenveredeling, verbonden aan de Landbouwhoogeschool te Wageningen. (Vastgesteld bij beschikking van den Minister van Binnenlandsche Zaken en Landbouw van 21 October 1924, Directie van den Landbouw, No. 2151, eerste afdeeling).

Art. 1. Ieder jaar, in de maand Augustus, wordt door het Instituut voor Plantenveredeling te Wageningen een beschrijvende lijst gepubliceerd van plantenrassen, die voor de landbouwpractijk in Nederland van waarde worden geacht. Deze lijst bevat zoowel rassen van Nederlandsche herkomst als die van buitenlandschen oorsprong.

Deze lijst vermeldt tevens de namen en adressen der kweekers en daarmede op verzoek van den kweeker of diens rechtverkrijgenden door het instituut gelijkgestelde voortkweekers en importeurs.

Art. 2. Ieder deskundige of belangstellende heeft het recht aan het instituut voorstellen te doen om bepaalde rassen in deze lijst op te

nemen of daarvan af te voeren. Daartoe zal telkenjare vóór 1 Juli een concept lijst worden opgemaakt. Dit concept wordt toegezonden aan Rijkslandbouwconsulenten, aan het hoofd van den Plantenziektenkundigen Dienst, aan den directeur van het Rijksproefstation voor zaadcontrôle, aan het Centraal-Comité inzake keuring van gewassen en verder aan hen, wier oordeel wordt op prijs gesteld of die er om vragen.

Art. 3. Beproevenswaardige rassen, waarvan echter de waarde voor de teelt nog nader moet blijken, kunnen voorloopig op de lijst worden geplaatst. Behoudens uitzonderingsgevallen, geschiedt voorloopige inschrijving gedurende ten hoogste 3 achtereenvolgende jaren.

Art. 4. Aan kweekers, en daarmede in den zin van art. 1 gelijkgestelden kan, mits dezen zich onderwerpen aan door het Instituut te stellen voorwaarden in het belang van de instandhouding van het ras en de aflevering van zuiver zaaizaad, het recht verleend worden, het daartoe door het Instituut aan te wijzen zaaizaad af te leveren als „geregistreerd door het I.v.P.". Dit recht kan op staanden voet worden ingetrokken, indien blijkt, dat de gestelde voorwaarden niet worden nageleefd.

Art. 5. Kweekers, die hun zaaizaad wenschen geregistreerd te zien, dienen telkenjare vóór 1 Juni een daartoe strekkend verzoek tot den directeur van het Instituut te richten, met vermelding van de grootte en de ligging der perceelen, waarop het gewas zich bevindt, en de daarop verbouwde voorvruchten in 2 voorafgaande jaren. Deze aangifte moet de eerste maal vergezeld zijn van een nauwkeurige beschrijving van de wijze, waarop het ras is gekweekt en in stand gehouden wordt, en van de eigenschappen, waardoor het zich van soortgelijke rassen onderscheidt.

De kweekers zijn verplicht den directeur van het Instituut steeds onverwijld kennis te geven van alle gebeurtenissen en omstandigheden, waardoor de waarde van den oogst van eenig perceel voor de verspreiding als zaaizaad of pootgoed zou kunnen worden verminderd.

1927.

A. Aanbevelenswaardige rassen.

Met groote letters zijn gedrukt de beschrijvingen der rassen, welke onvoorwaardelijk kunnen worden aanbevolen. De met kleinere letter gedrukte worden meer voor bepaalde omstandigheden of onder zekere reserve aanbevolen. Men leze de beschrijvingen.

1. **WILHELMINA TARWE. — R*** — Kweeker: prof. dr. L. Broekema, Wageningen. Voortgekweekt door het I.v.P., Wageningen. Vermeerderd door de Maatschappij de Wilhelminapolder te Goes, de zaaizaadvereeniging Anna Paulowna (Z.A.P.) te Anna Paulowna en de Zaaizaadtelersvereeniging „Waard en Groet" te Kolhorn. Het meest verbouwde tarweras in Nederland. Voldoende uitstoelingsvermogen. Middelmatig lang, stevig stroo; matige bladontwikkeling. Bladeren stijf opgericht; aar matig dicht geschakeld, goed gevuld. Korrel middelmatig groot, kleur vaak iets geelachtig en halfglazig. Wintervastheid voor het noorden des lands niet voldoende in strenge winters. Weerstandsvermogen tegen roest vrij goed. Verdraagt laat zaaien goed, is dan zelfs wintervaster, doch in het algemeen geeft vroeggezaaide Wilhelmina de hoogste opbrengst. Productievermogen korrel zeer goed, stroo goed.

2. **IMPERIAAL IIa TARWE. — R** — Kweeker: het I.v.P., Wageningen. Vermeerderd door G. A. van Balen Blanken, Anna Paulowna. Uitstoelingsvermogen voldoende, doch geringer dan dat van

---

* R = geregistreerd door het Instituut voor Plantenveredeling (I.v.P.).

Wilhelmina tarwe. Stroo stevig, vrij kort; rijke bladontwikkeling. Aar dicht geschakeld, regelmatig van bouw. Korrel groot, dik, goed gevuld, melig, blank. Wintervastheid voor het noorden des lands niet voldoende in strenge winters. Weerstandsvermogen tegen roest goed. Zaad- en stroo-opbrengst zeer goed.

3. Millioen III tarwe. — R — Kweeker: het I.v.P., Wageningen. Vermeerderd door P. Scheele-de Putter, Biezelinge. Sterk uitstoelend, stroo- en bladrijk ras met vrij dicht geschakelde, zeer goed gevulde aar. Verdraagt laat zaaien goed. De groote, dikke blanke korrels zitten iets los in de aar. Rijpt vrijwel gelijktijdig met Wilhelmina, stroo langer en minder stijf, bladeren meer hangend.

5. **MANSHOLT'S WITTE DIKKOP TARWE III. — R** — Kweeker: dr. R. J. Mansholt, Westpolder. Wintervast. Stroo tamelijk lang en fijn; vrij stevig, doch iets minder stijf dan dat van Wilhelmina. Bladeren smal, lichtgroen. In het voorjaar kruipend. Weinig vatbaar voor roest. Aren iets spits en fijn. Korrel middelmatig groot, geelwit. Korrelopbrengst goed. Stroo-opbrengst zeer goed.

6. Mansholt's Japhet zomertarwe. — R — Kweeker: dr. R. J. Mansholt, Westpolder. Stroo middelmatig lang, niet zeer stevig. Vatbaar voor roest, stuifbrand en fusarium, daarom zaaizaadontsmetting steeds noodig. Zaadopbrengst goed; korrel middelmatig groot, vaak minder goed gevuld. Korrelkleur rood; kaf wit. Dit meest verbouwde zomertarweras in ons land krijgt thans een ernstige concurrent aan Mansholt's „van Hoek" zomertarwe.

82. Mansholt's Van Hoek zomertarwe. — R — Kweeker: dr. R. J. Mansholt, Westpolder, Groningen. Wordt vrijwel algemeen boven Mansholt's Japhet geprefereerd wegens iets korter stijver stroo, dat dit ras ook meer geschikt maakt voor dekvrucht. De roode korrel is groot en gevuld. Het ras stoelt behoorlijk uit, schiet iets langzaam op, vertoonde tot dusver weinig roest, had weinig last van schot en verloor bij het oogsten weinig zaad. Het rijpt ongeveer gelijktijdig met Japhet. Het verdraagt desnoods iets laat zaaien.

7. **MANSHOLT'S FLETUMER WINTERGERST. — R** — Vierrijig. Vrij kort, stevig stroo, aren tegen rijpingstijd neerbuigend en rood aangeloopen. Soms vatbaar voor roest, doch weinig voor

strepenziekte. Zaaizaadontsmetting desniettemin gewenscht. Wintervastheid goed, vroeg rijpend, opbrengst korrel zeer goed, korrel goed gevormd, iets fijn. Opbrengst stroo middelmatig. Wordt door sommigen in 't bijzonder aanbevolen als dekvrucht voor klaver. Moet in den herfst tijdig gezaaid worden.

8. **Mansholt's wintergerst II. — R —** Kweeker: dr. R. J. Mansholt, Westpolder. Vierrijig. Wintervast. Middelmatig lang, stevig stroo. Nog al vatbaar voor roest, vrij goed bestand tegen strepenziekte. Betrekkelijk laat rijpend, geschikt voor maartegerst. H.L.-gewicht goed; goede korrelopbrengst. Dit ras is grootendeels verdrongen door de Fletumer.

9. **Bocumer wintergerst. — R —** Kweekster: Wed. Meijer, Bocum, Kloosterburen. Vierrijig. Wintervastheid goed; weinig vatbaar voor roest, stroo vrij slap; korrelgrootte goed; hoog H.L.-gewicht; opbrengstvermogen goed, vrij laat rijp.

10. **SVALÖF'S GOUDGERST. — R —** Alleenvertegenwoordiger: M. Wiersum, Groningen. * Tweerijige zomergerst; groot uitstoelingsvermogen; stroo niet lang, fijn, doch vrij stevig. In sommige jaren sterk door roest aangetast. De aren zijn betrekkelijk dicht geschakeld. De kleur van het gewas maakt even voor en bij de rijping een goudbruinen indruk. De kafnaalden (niet echter de korrels) vallen gemakkelijk af. De korrel is klein, goed gevormd, fijn gerimpeld. Productievermogen zeer goed. Rijpt ongeveer een week eerder dan Princessegerst. Het meest verbouwde zomergerstras in ons land. Verbreidt zich in de laatste jaren in Limburg ook op goeden zandgrond.

12. **Svalöf's Princessegerst. — R —** Alleenvertegenwoordiger: M. Wiersum, Groningen. Tweerijige zomergerst; stroo middellang, hoog

---

* Alle „Svalöf" rassen zijn gekweekt door de Zweedsche zaaizaadvereeniging en vermeerderd door de Zweedsche zaaizaadmaatschappij, waarvan de heer M. Wiersum alleenvertegenwoordiger voor Nederland is. Ter bekorting van deze lijst wordt in het vervolg alleen dit laatste vermeld.

bebladerd, vrij slap. Korrel middelgroot en fijn gerimpeld. Korrelopbrengst goed. Rijpt iets later dan Goudgerst en schijnt iets minder last te hebben van roest. Heet in de nabijheid der zee minder last te hebben van zaadverlies door harden wind, wegens vroegtijdige legering. Door sterke bladontwikkeling goede onkruidverstikker. In de meeste streken achtergesteld bij Goudgerst, zoodat dit ras mogelijk het volgend jaar naar rubriek D zal worden overgebracht.

13. **v. LOCHOW'S PETKUSER WINTERROGGE. — R —** Kweeker: Kommanditgesellschaft F. van Lochow, Petkus. Verkooper: Centraal Bureau uit het Nederlandsch Landbouwcomité, Rotterdam. Wordt in ons land op 9, door het Centraal Comité inzake keuring van gewassen gecontroleerde bedrijven vermeerderd. Stroo vrij stevig, middelmatig lang. Wintervastheid goed. Uitstoelingsvermogen goed. Niet erg vatbaar voor roest. Aar vierkant, dicht geschakeld. Aren bij rijping iets neergebogen. Korrelopbrengst zeer goed. Kleur der korrels grijsgroen. Het meest verbouwde roggeras in ons land.

14. **v. Lochow's Petkuser zomerrogge.** Kweeker: Kommanditgesellschaft F. von Lochow, Petkus. Verkooper: Centraal Bureau uit het Nederlandsch Landbouwcomité, Rotterdam. Uitstoelingsvermogen vrij goed. Stroo vrij lang, vrij stevig. Korrelopbrengst kan in gunstige omstandigheden die van de winterrogge nabijkomen. Kleur korrels grijsgroen. Rijpt ongeveer 7-10 dagen na Petkuser winterrogge.

15. **SVALÖF'S ZEGEHAVER. — R —** Alleenvertegenwoordiger: M. Wiersum, Groningen. Pluim tamelijk stijf en klein, doch dicht bezet; pakjes middelmatig lang, dragen sporadisch kafnaalden. Forsche, voldoend stevige, bladrijke halm. Korrel roomwit, dik, kort, stomppuntig, goed gevuld; iets grove kafjes. Hoog H.L.-gewicht. Zeer goed productievermogen. Vooral geschikt voor klei- en zavelgronden. Wordt echter ook veel op goede zandgronden verbouwd.

16. **MANSHOLT'S HAVER III. * — R —** Kweeker: dr. R. J. Mansholt, Westpolder. Stroo kort en zeer stijf; geen groote blad-

* Hoewel dit ras speciaal voor de zware gronden aanbevolen wordt, is 't, wegens zijn zeer goede hoedanigheden, met groote letter gedrukt.

ontwikkeling. Korte, goed gevulde witte korrels, iets kleiner dan die van Zegehaver. Hoog H.L.-gewicht. Korrelopbrengst onder geschikte omstandigheden zeer goed. Aan te bevelen voor zware gronden in uitstekende conditie, waar andere haverrassen gevaar voor legering loopen. Op minder vruchtbare gronden soms te geringe bodembedekking, waardoor het onkruid zich sterker kan ontwikkelen. Rijpt enkele dagen eerder dan Zegehaver. Geschikt voor dekvrucht. De verbouw van dit ras breidt zich in de laatste jaren in de kleistreken in het zuiden van ons land uit.

17. **Mansholt's haver IIb. — R —** Kweeker: dr. R. J. Mansholt, Westpolder. In vergelijking met Zegehaver is, mede blijkens de interprovinciale proefvelden, het stroo matig lang, vrij stijf. Pluim vrij los gebouwd. Korrel lang, minder goed gevuld, kleur wit, vaak echter minder blank bij ongunstige weersgesteldheid. H.L.-gewicht minder dan bij Zegehaver. Opbrengstvermogen ongeveer even hoog. Rijpt een paar dagen eerder dan Zegehaver.

18. **Mansholt's haver I. — R —** Kweeker: dr. R. J. Mansholt, Westpolder. Stroo matig lang, stevig en bladrijk. Korrel hooggeel, iets grooter dan die van Goudenregenhaver. Dun van bast; nog al eens gepelde korrels. Goed H.L.-gewicht. Bij slecht weer schijnt de kiemkracht sterker achteruit te gaan dan bij andere rassen. Opbrengstvermogen goed. Rijpt iets later dan Goudenregen.

19. **Svalöf's Goudenregenhaver. — R —** Alleenvertegenwoordiger: M. Wiersum, Groningen. Stroo fijn, elastisch doch stijf. Rijpingstijd middelmatig vroeg. Korrel klein, hooggeel; laag bastgehalte. Productievermogen goed. Hoog H.L.-gewicht. Vooral geschikt voor zandgronden. Wordt in de kleistreken door sommigen geteeld voor zaaizaad, waarnaar gewoonlijk vraag is uit het buitenland en de zandstreken.

20. **Zwarte Presidenthaver** (landras). De vroegstrijpende haver die tot dusver hier te lande verbouwd wordt. Ongeveer tegelijk met rogge rijp. Matig korrel- en H.L.-gewicht. Middelmatig lang, vrij slap stroo. De korrels zitten vrij los in de pluim. Zeer geschikt voor ontginningen en zand- en veengronden, omdat deze haver veel minder gevoelig is voor ontginningsziekte dan de bekende witte haverrassen. Staat in productievermogen op krachtige gronden ten achter bij de witte haverrassen.

21. **MANSHOLT'S KORTSTROO GROENE ERWT. — R —** Kweeker: dr. R. J. Mansholt, Westpolder. Middelmatig kort stroo, van gelijkmatige lengte; bloeitijd middelmatig vroeg; opbrengstvermogen zeer goed.

22. **MANSHOLT'S GEKRUISTE EXTRA KORTE GROENE ERWT. — R —** Kweeker: dr. R. J. Mansholt, Westpolder. Kort, veerkrachtig, in den top gerankt stroo. Bloeit eenige dagen eerder dan Mansholt's kortstroo groene erwt, is eerder afgebloeid en rijpt gelijkmatiger af. De peulen zitten meest in den top. Erwt grooter, doch minder zuiver rond, hetgeen een bezwaar voor den handel is. Geschikt voor de groene pluk voor conservenfabrieken. Vereischt meer zaaizaad en schijnt iets gevoeliger voor slecht oogstweer te zijn dan Mansholt's kortstroo groene erwt. Opbrengstvermogen zeer goed. Zeer geschikt op vruchtbare, onkruidvrije gronden.

23. **Mansholt's kortstroo schokker erwt. — R —** Kweeker: dr. R. J. Mansholt, Westpolder. Stroo iets langer dan Mansholt's kortstroo groene erwt. Erwten groot en kantig. Sporadisch komen enkele ronde en minder kantige zaden voor. Deze ronde zaden geven echter weer planten met normale schokkererwten. Opbrengst goed, doch geringer dan dat van Mansholt's groene-erwtenrassen.

24.* **Waalsche boonen** (landras). Behalve het landras zal vermoedelijk dit jaar reeds eenig zaad beschikbaar zijn van door dr. Dorst te Leeuwarden gekweekte stammen.

25.* **Mansholt's wierboon. — R —** Kweeker: dr. R. J. Mansholt, Westpolder. Grootte der boon tusschen die van Waalsche boon en paardeboon; vrij plat. Stroo vrij kort en stevig; lage peulaanzetting.

26.* **Paardeboonen (landras). — R —** De heer Jur. Roelofs te Finsterwolde zal in het vervolg zorgdragen voor het in stand houden van dit landras.

27.* **Duiveboonen** (landras).

---

* De vier boonensoorten vertoonen in meerdere eigenschappen in de genoemde volgorde een stijgende of dalende reeks. De Waalsche boon heeft de grootste en de platste zaden, het geringste aantal peulen,

91. **Negro wikken.** Kweeker; ir. C. Koopman, Zierikzee. Zwart zaad, veel bladontwikkeling, goede opbrengst.

28. **MANSHOLT'S HAMBURGER KOOLZAAD.** — R — Kweeker: dr. R. J. Mansholt, Westpolder. Kortstroo, vroeg rijp, bloem lichtgeel. Korrel vrij klein. Geeft gedurende meerdere jaren opslag, vooral in droge jaren. Opbrengstvermogen zeer goed. Dit ras wordt thans algemeen verbouwd.

30. **Mansholt's karwij.** Kweeker: dr. R. J. Mansholt, Westpolder. Iets later rijpend dan ouderwetsche karwij; opbrengstvermogen goed.

31. **EERSTELING AARDAPPEL.** ** (Synoniem Schotsche muis). Van Schotschen oorsprong. Thans de meest algemeen verbouwde vroege aardappel in ons land. Zeer vroege, geelvleezige consumptieaardappel. Mooi gevormde knollen. Vatbaar voor Phytophthora, voor kringerigheid en wratziekte; iets vatbaar voor bladrol en mozaïek en in sommige jaren onderhevig aan stippelstreepziekte. Opbrengstvermogen zeer goed. Het pootgoed eischt bij de bewaring groote zorg. Na spruitverlies ontstaan bij ongunstige groeiomstandigheden gemakkelijk „onderzeeërs".

32. **EIGENHEIMER AARDAPPEL. Kweeker:** G. Veenhuizen, Sappemeer. Geelvleezige, middelvroege goede consumptieaardappel; dient ook als fabrieksaardappel; zeer hoog productievermogen. Vatbaar voor Phytophthora (vooral in de knollen), voor kringerigheid en voor wratziekte, zeer vatbaar voor schadelijke mozaïekziekte. In de laatste jaren komt ook de bladrolziekte in dit ras

---

de laagste peulaanzetting, de geringste stroolengte, de lichtste bloemkleur, vroegste bloei- en rijpingstijd. De grenzen tusschen de vier soorten zijn niet scherp; bovendien wordt de scheiding in verschillende provincies verschillend getrokken, vooral wat de paardeboonen betreft. Waalsche en wierboonen worden uitsluitend op kleigrond verbouwd; in sommige kleistreken wordt tegenwoordig meer en meer de paardeboon door de wierboon vervangen.

** Pootaardappelen worden tot dusverre door 't Instituut niet geregistreerd; men koope steeds pootgoed van goedgekeurde velden.

voor. Wordt op alle grondsoorten algemeen verbouwd; vooral voor zandstreken is een geregelde aankoop van te velde goedgekeurd pootgoed noodzakelijk. (De Blauwe Eigenheimer (knopvariatie) onderscheidt zich van de gewone Eigenheimer door de blauwe kleur der schil.)

33. **Zeeuwsche blauwe.** Kweeker onbekend. Lichtgeelvleezige consumptieaardappel met blauwe schil. In onze groote steden zeer gewaardeerd als eetaardappel. Opbrengstvermogen minder hoog dan van Eigenheimer. Knollen duurzaam. Vatbaar voor Phytophthora, zoowel in het loof als in de knol, vatbaar voor mozaïekziekte, kringerigheid en wratziekte. Wordt bijna uitsluitend op kleigrond, bij voorkeur op lichtere, verbouwd. Gaandeweg komen er selecteurs die gezonde stammen in den handel brengen. Herhaaldelijk is door proeven bewezen dat Zeeuwsche blauwe kunnen lijden aan stippelstreepziekte in een onzichtbaren vorm. De besmetting kan hiervan overgaan op in de nabijheid verbouwde rassen, die wel vatbaar zijn voor deze ziekte (bijv. Eersteling).

(De Zeeuwsche Bonte is een knopvariatie uit Zeeuwsche blauwe; van dit ras is nog maar weinig goed pootgoed verkrijgbaar).

34. **Industrie aardappel.** Kweeker: von Modrow, Gwisdzyn, Neumark, Westpruisen. In ons land heeft de zgn. Lembke's Industrie de grootste bekendheid. Geelvleezige, late eetaardappel, vooral geschikt voor export naar Duitschland en België. Zeer hooge opbrengst; duurzaam; minder vatbaar voor Phytophthora dan Eigenheimer; vatbaar voor mozaïekziekte, bladrol en wratziekte, weinig vatbaar voor kringerigheid. Wordt hoofdzakelijk in onze zuidelijke provincies verbouwd. Het in den handel verkrijgbaar pootgoed van dit ras laat nog dikwijls zeer veel te wenschen over, in de laatste jaren hebben zich echter eenige Nederlandsche telers met succes op verbetering toegelegd.

35. **Bravo aardappel.** Kweeker: G. Veenhuizen, Sappemeer. Zeer duurzame, doch wel eens blauw wordende, geelvleezige consumptieaardappel; loof geelgroen; vatbaar voor kringerigheid; zeer vatbaar voor bladrol en wratziekte; minder vatbaar voor Phytophthora in het loof dan de Eigenheimer. De knollen zijn zoo goed als niet vatbaar; om deze reden wordt de Bravo veel op zwaren grond verbouwd; geen aardappel voor lichte gronden. Opbrengstvermogen kleiner dan van Eigenheimer. De zgn. Groene Bravo, later rijpende knopvariatie met donkerder groen loof, heeft weinig ingang gevonden.

36. **THORBECKE AARDAPPEL.** Kweeker: G. Veenhuizen, Sappemeer. Witvleezige fabrieksaardappel met groote langwerpige onregelmatige knollen; zeer hoog productievermogen; hoog zetmeelgehalte; tamelijk vatbaar voor Phytophthora waardoor ook de duurzaamheid lijdt, weinig vatbaar voor kringerigheid. Vatbaar voor bladrol, mozaiekziekte en wratziekte. Is thans in de oudere veenkoloniën de meest verbouwde fabrieksaardappel. De gezondheidstoestand van dit ras is in de laatste jaren zeer verbeterd.

37. **ROODE STAR AARDAPPEL.** Kweeker: G. Veenhuizen, Sappemeer. Geelvleezige, late consumptieaardappel. Hoog productievermogen; duurzaam; vertoont veelvuldig in het loof lichte mozaiekvlekjes, die echter het productievermogen weinig schijnen te schaden. Er komt echter ook een sterkere aantasting van mozaiekziekte voor, die wel schadelijk is. Eenigszins vatbaar voor bladrol en zwartbeenigheid; weinig vatbaar voor wratziekte, vatbaar voor kringerigheid. Wordt op alle grondsoorten verbouwd, vooral op zandgronden, doch weinig in de Veenkoloniën. In de laatste jaren vindt de Bonte Roode Star (knopvariatie met gevlekte schil) eenige verbreiding.

69. **Triumf aardappel.** Kweeker: H. B. Veerkamp, Nieuw-Compagnie. Middelmatig hoog, stevig loof, dat vlug ontwikkelt en den bodem goed bedekt. Alleen bij zeer zware stikstofbemesting niet voldoende stevig. Middelvroeg rijp, ongeveer een week na Eigenheimer. Zoo goed als onvatbaar voor wratziekte, weinig vatbaar voor bladrol en mozaïekziekte en voor kringerigheid of vurigheid in de knollen; tamelijk vatbaar voor zwartbeenigheid en aucubabont (dit laatste een weinig schadelijke eigenschap). De vatbaarheid voor de gewone aardappelziekte (Phytophthora) in 't loof is minder dan bij de Eigenheimer. Opbrengstvermogen zeer goed. Knollen zeer regelmatig van vorm, rond, betrekkelijk weinige en ondiepe oogen. Vleeschkleur geelwit. Smaak over het algemeen vrij goed tot goed, iets flauw. Zetmeelgehalte aan den lagen kant. Duurzaamheid der knollen goed. De knollen zijn tamelijk vatbaar voor Phytophthora, doch aanmerkelijk minder dan de Eigenheimer. Over het algemeen: aardappel met veel uitmuntende eigenschappen, doch voor de binnenlandsche consumptie wegens de lichte vleeschkleur minder gewild. Voor fabrieksaardappel is het zetmeelgehalte te laag. Voor export naar het buitenland zeer geschikt. Vindt ingang in de nieuwere Veenkoloniën.

38. **Groenkraag Jaapjesbiet.** Witte voederbiet met groene hals, half in den grond; vastgeworteld, waardoor moeilijk te rooien en schoon te maken. Hoog droogstofgehalte en hooge drogestofopbrengst. Neiging tot het vormen van veel schieters. Goede loofopbrengst, goed bewaarbaar.

39. **Barres voederbiet.** Ovale, oranjekleurige, gemakkelijk rooibare, duurzame biet met vrij hooge opbrengst en middelmatig droge-stofgehalte.

Zaad van bovengenoemde bietenrassen (n. 38 en 39), wordt door meerdere zaadtelers in den handel gebracht. Het peil, waarop de selectie bij de verschillende zaadtelers staat, is zeer verschillend, zoodat de met deze rassen verkregen uitkomsten sterk afhankelijk zijn van de afkomst van het gebezigde zaad. Met Fransch Barres-zaad zijn meermalen minder gunstige ervaringen opgedaan, vooral wat het aantal schieters betreft. De goede Deensche Barres-stammen verdienen het meeste vertrouwen. Een dezer stammen wordt thans uit Deensch stamzaad, onder toezicht van het I.v.P., door Dr. R. J. Mansholt te Westpolder vermeerderd.

De aanbeveling van onderstaande bietenrassen geldt alleen voor het origineele zaad!

71. **Gele Eckendorfer voederbiet.** Kweeker: v. Borries Administration, Eckendorf, Duitschland. Gele, iets ingesnoerde, cylindrische voederbiet; gemakkelijk te rooien. Matig drogestofgehalte, doch door zeer hooge massaopbrengst toch een hooge productie van droge stof. Tamelijk geringe loofopbrengst, zeer weinig schieters.

72. **Kirsche's Ideaal voederbiet.** — R — Kweeker: dr. Kirsche, Trautzschen bij Leipzig. Alleenvertegenwoordiger: N.V. Handelmaatschappij v.h. G. Eggink, Doesburg. Gele, iets ingesnoerde voederbiet, goede massaopbrengst, vrij goed drogestofgehalte, hooge drogestof opbrengst, gemakkelijk te rooien. Matige loofopbrengst, weinig schieters.

Volgens de interprovinciale proefvelden in 1925/26 bedroeg:

	v. Borries Eckendorfer		Kirsche's Ideaal		Groenkraag Jaapjesbiet*	
	1925	1926	1925	1926	1925	1926
Wortelopbrengst gemidd. 100	114	109	101	102	85	89
Drogestofgehalte „	84	87	97	95	119	116
Drogestofopbrengst „	97	98	98	100	104	103

waarbij, de middelbare fout in aanmerking genomen, geen vaststaand

* Selectie fa. D. J. van der Have, Kapelle.

verschil in drogestofproductie tusschen deze drie rassen werd waargenomen.

41.* **Roosendaalsche klaver. — R —** (landras). Roode klaver. Aan de vereeniging „de Klaverbloem" te Roosendaal is thans het recht toegekend geregistreerd zaad in den handel te brengen.

42.* **Maasklaver** (landras). Roode klaver.

104.* **Inlandsche witte klaver.**

* In 't algemeen verdient inlandsch klaverzaad boven buitenlandsch de voorkeur, niettegenstaande de vaak minder mooie kwaliteit en den noodzakelijk hoogeren prijs. Garantie voor inlandsche afkomst wordt verkregen door keuringen op stam door de landbouwmaatschappijen en boerenbonden. De keuringen hebben naast de herkomstcontrôle hoofdzakelijk betrekking op het voorkomen van zaadonkruiden.

B. Beproevenswaardige rassen.

Teneinde de beproevenswaardige rassen tot het kleinst mogelijke aantal terug te brengen, worden thans door de gezamenlijke landbouwconsulenten interprovinciale oriënteeringsproeven met tarwe en haver aangelegd. Mede in afwachting van de resultaten van deze proeven zijn thans nog in deze rubriek verschillende rassen gehandhaafd. Het is evenwel waarschijnlijk, dat verschillende rassen daarvan, die overigens wel goede eigenschappen vertoonen, zullen worden geschrapt, omdat ze niet beslist boven de algemeen verbouwde rassen uitblinken.

43. **Matador tarwe.** Kweeker: Het I.v.P., Wageningen. Wintervastheid zeer goed. Stroo middelmatig lang, goed stevig. Tamelijk vatbaar voor roest. Opbrengstvermogen kleiner dan van Wilhelmina-tarwe. Kleur der kafjes roodbruin. Kleur der korrels geelwit. Bakkwaliteit der tarwe zeer goed. Korrels zitten goed vast, daardoor minder musschenschade dan bij de meeste andere tarwerassen. Beproevenswaardig voor de rivierklei.

44. **ALGEBRA TARWE.** Kweeker: prof. dr. L. Broekema, Wageningen. Vermeerderd door het I.v.P., Wageningen. Bladrijk en iets minder stevig van stroo dan Wilhelmina; groote gevulde korrel van goede kwaliteit; opbrengst, wintervastheid en weerstandsvermogen tegen roest ongeveer als bij Wilhelmina.

45. **Emma Tarwe** (vroeger E × W A A). Kweeker: prof. dr. L. Broekema, Wageningen. Vermeerderd door het I.v.P., Wageningen. Ontwikkelt en rijpt vroeg, stevig stroo, met iets minder evenredige aar dan de Wilhelmina-tarwe. Weinig vatbaar voor roest. Korrel goed gevuld, rond en blank.

46. **W × E P TARWE** (voorloopige naam). Kweeker: prof. dr. L. Broekema, Wageningen. Vermeerderd door het I.v.P., Wage-

ningen. Stroo stijf, vrij kort; blad in de jeugd rechtop gericht. Groote dichtgeschakelde aar; groote, geelachtige korrel; opbrengstvermogen maakte in 1926 een zeer gunstigen indruk. Weinig vatbaar voor roest, doch wel voor stuifbrand.

78. **Hylkema's Victoria tarwe.** Kweeker: P. J. Hylkema, Mensingeweer, dir. N.V. „Mensingeweer-Maarslag". Verkooper: M. Wiersum te Groningen. Voldoende uitstoelingsvermogen, stroo middelmatig lang en stijf, niet bladrijk, halm en bladeren donkergroen en bestand tegen roest. Aar iets wijder geschakeld dan bij Wilhelminatarwe. Korrel middelmatig groot, schijnt niet gemakkelijk uit te vallen, iets geelachtig van kleur. Wintervastheid tamelijk goed. Zaad- en strooopbrengst goed.

47. **Svalöf's Pantser III tarwe.** Alleenvertegenwoordiger: M. Wiersum, Groningen. Stroo zeer stevig, iets korter dan dat van Wilhelmina; aar langer en iets losser. Soms aangetast door roest. Rijpt iets later dan Wilhelmina, opbrengst soms zeer hoog, doch op de interprovinciale proefvelden 1924-1925 en 1925-1926 gemiddeld niet boven de Wilhelmina. Korrel lang, rood, vast in de aar zittend, bij ongunstig oogstweer weinig schot doch schrompelig; hierdoor in den handel niet gewild en dientengevolge door verschillende verbouwers afgeschaft; zal daarom vermoedelijk mettertijd ook van deze lijst worden afgevoerd.

51. **Germania zomergerst.** Kweeker: Het I.v.P., Wageningen. Vierrijig, voldoend sterk uitstoelend, veel stroo, langer doch slapper dan van Goudgerst; bladrijk, vlug opschietend, weinig vatbaar voor roest en strepenziekte, gelijk of iets eerder rijp dan Goudgerst. Opbrengstvermogen goed met op wintergerst gelijkende, doch fijnere korrels. H.L.-gewicht lager dan van Goudgerst. Het ligt in onze bedoeling dit ras het volgend jaar te laten vervallen.

160. **Bigo zomergerst.** Kweeker: Ir. C. Stevens te Goes. Vermeerderaar J. Dommisse te Biggekerke. Vierrijig. Groote lange vaak wat smalle korrel. Bladrijk, vrij lang en vrij stevig. Opbrengstvermogen zeer goed. Rijpt ongeveer tegelijk met Goudgerst.

53. **VINDICAT WINTERGERST.** Kweeker: het I.v.P., Wageningen. Vierrijige wintergerst; goed gevulde, regelmatige aar; goed stijf stroo. Weinig vatbaar voor ziekten; opbrengstvermogen zeer goed.

74. **PREMIER KANARIEZAAD** (vroeger genoemd G. Z. V. III). Kweeker: prof. C. Broekema, Wageningen, overgegaan in handen van Joh. Buiskool, Winschoter Oostereinde. Komt veel overeen met Friesch kanariezaad. Ontwikkelt zich in het voorjaar iets vroeger, rijpt iets vroeger en gelijkmatiger. Koppen iets grooter, zaad een weinig grover. Gemiddeld over meerdere proefvelden iets hoogere opbrengst.

54. **Svalöf's Pantserrogge.** Alleenvertegenwoordiger: M. Wiersum, Groningen. Tot 1923 werd dit ras Svalöf's Staalrogge genoemd. Uitstoelingsvermogen goed. Groeit in het begin langzamer en lijdt meermalen te veel in den winter. Verdraagt laat zaaien minder goed. Zaaizaadontsmetting zeer gewenscht. Stroo middelmatig lang, iets korter en stijver dan bij Petkuser winterrogge; aar over het geheel iets minder dicht geschakeld. Korrelopbrengst zeer goed. Korrels iets korter dan van Petkuser rogge, gemengdkleurig. Dit ras zal het, ondanks sommige goede eigenschappen, vermoedelijk op de zandgronden niet tegen de Petkuser kunnen houden wegens het veelvuldig slecht door den winter komen.

55. **Buhlendorfer rogge.** Kweeker: J. Sperling, Buhlendorf (Anhalt). Alleenvertegenwoordiger: G. Fleumer, N. Z. Voorburgwal, Amsterdam. Korrels mooie groene kleur, stroo iets minder stijf dan van andere rassen. Wegens vrij geringe verbreiding in ons land zal het overigens goede ras in de toekomst vermoedelijk worden geschrapt.

88. **Kirsche's Staalrogge.** Kweeker: dr. Kirsche, Trautzschen bei Leipzig. Vertegenwoordiger voor Nederland: N.V. Handelmaatschappij v.h. G. Eggink, Doesburg. Wintervast, vrij stevig, middelmatig lang stroo, iets ongelijk van lengte, goed gevulde neigende aren, opbrengst vermoedelijk goed, doch hieromtrent ontbreken in Nederland nog voldoende betrouwbare gegevens. Korrels grijsgroen, vrij groot.

89. **Kroonrogge.** Kweeker: J. Heemstra, Groningen. Vermeerderaar: J. Witteveen, Dennenoord, Zuidlaren. Verkooper: M. Wiersum te Groningen. Stroo steviger dan Petkuser rogge, aar dicht en iets lang, kolfvormig, recht opstaand, later neigend. Korrels grijsgroen. Wintervastheid en uitstoeling goed. Het opbrengstvermogen werd in 1926 algemeen gunstig beoordeeld.

300. **Ottersumsche rogge** (landras). Deze rogge wordt alleen ter beproeving aanbevolen op gronden die sterk besmet zijn met het stengelaaltje. Vroegrijp, slap stroo, lange schaardige aren, veel bruine korrels. Verdraagt de aaltjesziekte redelijk goed, doch wekt overigens geen hooge verwachtingen. Voor aankoop van zaad wende men zich tot den Limburgschen land- en tuinbouwbond te Roermond.

105. **Svalöf's Orion haver.** Alleenvertegenwoordiger: M. Wiersum, Groningen. In vergelijking met Zwarte Presidenthaver iets later opschietend, doch ongeveer tegelijk rijp, veel steviger stroo, korrels dikker en beter vastzittend, hoogere opbrengst, maakte in 1926 een zeer gunstigen indruk.

84. **Strube's Schlanstedter haver.** Kweeker: F. Strube, Schlanstedt. Hooge opbrengst, stijf, grof en veel stroo, geschikt voor zware en goed bemeste gronden. Korrel vol, geelachtig wit.

61. **Mansholt's vroege Fletumer Rozijnerwt.** Kweeker: dr. R. J. Mansholt, Westpolder. Vroeg rijp; vrij kort stroo; korrel groot, gedeukt, bruin gemarmerd. Zaad wordt bij het bewaren spoedig zwart. Door te uitgebreide teelt kan de markt overvoerd worden.

93. **Alba vlas.** Kweeker: dr. J. C. Dorst, consulent voor Plantenveredeling der F.M.v.L. te Leeuwarden. Witbloeiende goede zuivere stam, geïsoleerd uit Friesch witbloei. Vlug ontwikkelend en vroeger rijp dan het landras, minder vatbaar voor roest.

109. **Almenum vlas.** Kweeker: W. C. Postma, Harlingen. Goede qualiteit egaal blauwbloeivlas, van behoorlijke lengte, iets geneigd tot legering, niet onvatbaar voor roest.

153. **Hylkema's Excello vlas.** Kweeker: P. J. Hylkema, Mensingemeer. Verkooper M. J. Wiersum te Groningen. Blauwbloeiend, lang, doch niet gelijkmatig, fijnstengelig. Geneigd tot legering. Zeer goede kwaliteit. Niet te veel stikstof geven en niet te dik zaaien. Weinig vatbaar voor roest. Opbrengst zaad niet hoog.

64. **Vada koolzaad** (vroegere voorloopige naam G × H koolzaad). Kweeker: het I.v.P., Wageningen. Forscher, doch minder gelijkmatig dan Mansholt's Hamburger koolzaad. Komt in het voorjaar iets vroeger aan. Bloeit later (hooggeel) en is iets later rijp. Groote houwen en vrij groote korrels. Opbrengstvermogen beneden Hamburger. Voor zoover kon worden waargenomen, geeft dit ras minder last van opslag.

66. **Albion mosterd.** Kweeker: het I.v.P., Wageningen. Goede opbrengst; gelijkmatige, mooi gele korrels; vrij veel, stijf stroo.

161. **Mansholt's gele mosterd.** Kweeker: Dr. R. J. Mansholt, Westpolder. Goede opbrengst, stroo korter dan bij gewone gele mosterd.

67. **Zaza blauwmaanzaad.** Kweeker: het I.v.P., Wageningen. Volgens de meeste ervaringen gelijkmatig, vrij forsch gewas, licht bloeiend, ronde koppen, mooie zaadkleur, gelijktijdig rijpend.

68. **Bintje aardappel** (Synoniemen: Geldersche muis, dikke muis). Kweeker: K. L. de Vries, Suameer. Lichtgeelvleezige middelvroege aardappel, iets vroeger dan de Eigenheimer, gewild voor export. Opbrengstvermogen zeer goed, regelmatige mooi ovale knolvorm met ondiepe oogen, weinig kriel. Knollen loopen bij bewaring minder uit dan bij Eigenheimers. Vatbaar voor Phytophthora, ook in de knollen, vatbaar voor wratziekte. Zeer weinig vatbaar voor bladrol en mozaïek. Weinig vatbaar voor kringerigheid.

70. **Kampioen aardappel.** Kweeker: G. Veenhuizen, Sappemeer. Duurzame, geelvleezige, vrij dikke, ronde knol, voor consumptie wat te groot en te diepnavelig, middel-vroeg, ongeveer gelijktijdig met Eigenheimers. Loof minder goed dekkend. Hoog zetmeelgehalte; opbrengstvermogen en smaak zeer goed; tamelijk vatbaar voor Phytophthora, ook in de knollen, die bovendien wel eens hol zijn. Vatbaar voor wratziekte en mozaïekziekte, weinig vatbaar voor kringerigheid. Het is niet waarschijnlijk dat dit ras op den duur in deze lijst zal worden gehandhaafd.

94. **Alpha aardappel.** Kweeker: dr. J. C. Dorst, Leeuwarden, consulent voor Plantenveredeling der Friesche maatschappij van landbouw. Forsch loof, dat zich in het begin langzaam ontwikkelt. Iets vóór Roode Star rijp; niet vatbaar voor wratziekte, nogal vatbaar voor bladrol, mozaïek en kringerigheid. Soms iets aangetast door Phytophthora in het blad, echter niet in den knol. Buitengewoon hoog productievermogen. Knollen groot, doch regelmatig, weinig poters. Zetmeelgehalte niet hoog. Lichtgeelvleezig. Voor binnenlandsche consumptie vaak te groot, doch zeer geschikt voor export. Smaak vrij goed tot goed. Knollen loopen bij bewaring zeer weinig uit. Pootaardappelen verdragen snijden minder goed. Groote poters gewenscht.

95. **Bevelander aardappel.** Kweeker: de Maatschappij Wilhelminapolder bij Goes. Middelvroeg, na Eigenheimer. Onvatbaar voor wratziekte. Iets vatbaar voor Phytophthora, ook wat de knollen betreft, vatbaar voor kringerigheid. Opbrengstvermogen goed, ongeveer gelijk aan Eigenheimer. Aantal knollen per plant groot, naar verhouding nogal veel kriel (vooral bij gebruik van groote poters). Lichtgeelvleezig. Knollen iets hoekig, met vrij diep naveleind. Duurzaam. Vlugge forsche loofontwikkeling. Knollen zitten dicht bij elkaar, wat ondiep in den grond, waardoor nogal eens groene knollen voorkomen; flink aanaarden is daarom gewenscht.

C. Nieuwe of voor ons land nieuwe rassen.

Voor de juistheid der mededeelingen en beschrijvingen in groep C kan slechts ten deele worden ingestaan. Ze werden meerendeels door de kweekers en de importeurs verstrekt.

48. **Svalöf's Riddertarwe.** Alleenvertegenwoordiger: M. Wiersum, Groningen. Groot uitstoelingsvermogen; stevig lang stroo; geelroode stukkige korrel met weinig schot; ongelijkmatig gewas, rijpingstijd iets later dan van Wilhelmina. Opbrengstvermogen goed. Kruipt in het voorjaar over den grond. Voor Riddertarwe, evenals voor andere roode tarwe, wordt in het algemeen een lagere prijs betaald, waarom ook dit ras niet veel kans heeft te worden gehandhaafd.

49. **Kruisingsangeltarwe.** Kweeker: prof. H. K. H. A. Mayer Gmelin, Wageningen. Vermeerderd door D. J. van der Have te Kapelle bij Goes. Gebaarde wintertarwe met wit kaf en witte eenigszins langwerpige korrel. Goede opbrengst. Voldoende wintervast. Stroo voldoend stevig. Bij het in aarschieten blijven verschillende aren met de kafnaalden in de scheede haken, hetgeen gewoonlijk herstelt. Beproevenswaardig op plaatsen waar veel musschenschade voorkomt.

77. **Strube's Generaal von Stocken tarwe.** Kweeker: F. Strube, Schlanstedt. Stelt geen hooge eischen aan den grond. Korrel is glazig en rood. Wintervast. Tijdig rijp.

80. **Weibull's Standaardtarwe.** Kweeker: Fa. W. Weibull, Landskrona, Zweden. Vertegenwoordiger: Hollandsch-Zweedsche zaaizaadmaatschappij, Naarden. Wintervast, in den aanvang kruipend, aren los, stroo stevig, kort, ongelijk van lengte, opbrengstvermogen goed. Korrel rood. Dit ras heeft in Zuid-Zweden in weinig jaren een groote uitbreiding verkregen. De ervaringen in 1925 en 1926 in ons land zijn echter minder gunstig wat opbrengst betreft. Ook de roode korrelkleur is een groot bezwaar, zoodat het niet waarschijnlijk is dat dit ras zal worden gehandhaafd.

81. **Jacob Catstarwe** (vroeger E × W C I a). Kweeker: prof. dr. L. Broekema, Wageningen. Voortkweeker: Ir. C. Koopman, Zierikzee.

Dit ras maakt naast de vroeger genoemde uit de Wilhelmina-Essex kruising ontstane W × E P en Emma tarwe een gunstigen indruk. De korrelqualiteit overtreft die der Wilhelmina, de opbrengst is ongeveer gelijk. Minder vatbaar voor roest.

312. **Trifoliumtarwe.** Kweeker: Deensche Zaadteeltmaatschappij (Dansk Fröavlskompagni) „Trifolium", Kopenhagen. Witte tarwe. Dit ras heeft in de laatste jaren in de Veenkoloniën eenige verbreiding gevonden.

158. **Svalöf's Kroontarwe.** Alleenvertegenwoordiger: M. Wiersum, Groningen. Wintertarwe. Volgens Zweedsche ervaringen: stroo zeer stijf en kort, weerstandsvermogen tegen roest zeer goed. Korrel rood. Productievermogen hoog.

113. **Krafft's Siegerländer landtarwe.** Kweeker: C. Krafft, Buir. Verkooper: Saatstelle des Rheinischen Bauernvereins, Altenbergerstr. 12, Keulen. Roode tarwe met rood kaf. Ontwikkelt zich vlug en is vroeg rijp. Goed weerstandsvermogen tegen roest. Verliest vrij gemakkelijk zaad. Vindt in de laatste jaren in Limburg ook op zandgronden algemeen uitbreiding. Aan te bevelen voor proefneming op goede zandgrond.

159. **Wageninger tarwe.** Kweeker: Prof. H. K. H. A. Mayer Gmelin, Wageningen. Vermeerderaar: C. Gebuys, Middelharnis. Witkorrelige tarwe met regelmatig gevormde vrij gedrongen aar. Korrel vrij groot en betrekkelijk kort. Opbrengst goed. Voldoende wintervast. Stroo bladrijk, zeer stijf. Uitstoelingsvermogen matig. Ontwikkelt zich in het voorjaar vlug.

301. **Waard en Groettarwe.** Kweeker: de zaaizaadtelersvereeniging Waard en Groet te Kolhorn. Witte tarwe met stevig stroo.

308. **Svalöf's Staaltarwe.** Alleenvertegenwoordiger: M. Wiersum, Groningen. Roode wintertarwe, wordt uit Zweden aanbevolen boven Pantser en Ridder.

73. **Minister Ruys zomergerst.** Kweeker: het I.v.P., Wageningen. Gelijkt in aarvorm op Zwanenhalsgerst, gewas forscher, laat. Zeer groote korrel, lang stroo. Bij 't rijpen knikken soms meerdere halmen.

138. **Svalöf's Zegegerst.** Alleenvertegenwoordiger: M. Wiersum, Groningen. Heeft in Zweden in de laatste jaren de Goudgerst geregeld in opbrengst overtroffen Nederlandsche waarnemingen hebben dit tot dusverre niet bevestigd. Het gewas is iets forscher dan Goudgerst, heeft wat meer stroo en iets grootere korrels. In 1926 in Nederland meer vatbaar voor roest dan Goudgerst, vatbaar voor strepenziekte en stuifbrand.

83. **Van Citter's haver.** Kweeker: het I.v.P., Wageningen. Witte haver met lang, stevig stroo en groven korrel. Rijpt ongeveer gelijktijdig met Zegehaver.

112. **Weibull's Echo haver.** Kweeker: Fa. Weibull, Landskrona, Zweden. Vertegenwoordiger Hollandsch-Zweedsche zaaizaadmaatschappij, Naarden. Groote gele korrel, veel en stevig stroo, soms iets vroeger dan Zegehaver.

75. **Hylkema's Triumph haver.** Kweeker: P. J. Hylkema, Mensingeweer, dir. N.V. „Mensingeweer-Maarslag". Verkooper: M. Wiersum, Noorderstationstraat, Groningen. Gelijkt in alle opzichten zeer veel op Zwarte President. Een weinig stijver, de korrels zitten misschien iets vaster aan de pluim. Zal vermoedelijk niet kunnen worden gehandhaafd.

85. **Hylkema's Recordhaver.** Kweeker: P. J. Hylkema, Mensingeweer. Dir. N.V. „Mensingeweer-Maarslag". Verkooper: M. Wiersum, Noorderstationstraat, Groningen. Witte haver, stroo vrij lang, voldoende stijf, korrel wit, stomp, goed gevuld. Productievermogen goed.

87. **Kirsche's gele haver.** Kweeker: Kirsche, Trautzschen bij Leipzig. Vertegenwoordiger voor Nederland: N.V. Handelmaatschappij v.h. G. Eggink, Doesburg. Iets vroeger en forscher dan Goudenregenhaver. Stroo lang en stevig, korrels niet groot, fijne bast.

79. **Svalöf's Sterhaver.** Alleenvertegenwoordiger: M. Wiersum, Groningen. Volgens opgave van den kweeker: zeer stijf stroo, rijpt eenige dagen vroeger dan Zege. Korrel wit, tamelijk kort, breed en vol. Productievermogen hoog.

90. **Mansholt's kortstroo vale capucijner.** Kweeker: dr. R. J. Mansholt, Westpolder (Groningen). Vroeg, doch lang doorbloeiend, vroeg rijp, stevig kort stroo, voor vale capucijners een goede opbrengst. Verliezen bij minder gunstig oogstweer spoedig kleur.

106. **Koopman's Glory schokkererwt.** Kweeker: ir. C. Koopman, Zierikzee. Tot dusverre is niet gebleken dat dit ras zich aanmerkelijk onderscheidt van Mansholt's kortstroo schokker, waaruit het is voortgekomen. De kweeker heeft geselecteerd op stevig stroo en vroegen bloei, hooge peulaanzetting.

60. **Elsma Schokker.** Kweeker: J. P. Wiersma, Leeuwarden. Geselecteerd uit schokker Wiersma Ypeij.

156. **Hylkema's Unica erwt.** Kweeker: P. J. Hylkema, Mensingeweer. Verkooper: M. Wiersum, Groningen. Groene erwt met zeer kort, stevig stroo.

63. **Major bruine boon.** Kweeker: prof. H. K. H. A. Mayer Gmelin, Wageningen. Korte, gelijkmatige loofontwikkeling, onder normale omstandigheden zonder ranken; boon vrij groot.

302. **Aka bruine boon.** Kweeker: Ir. C. Koopman te Zierikzee. Kleine ronde Walcherensch type.

303. **Beka bruine boonen.** Kweeker als boven. Kleine lange boon, Noordhollandsch type.

304. **Ceka bruine boon.** Kweeker: Ir. C. Koopman, Zierikzee. Groote lange boon.

Volgens mededeeling van den kweeker zijn de bovengenoemde drie rassen weinig vatbaar voor Gloeosporium.

108. **Gruno vlas.** Kweeker: het I.v.P., Wageningen. Vermeerderd door E. Westerhuis, Oosternieland. Goed witbloei stammenmengsel.

309. **Texala vlas.** Kweeker: het I.v.P., Wageningen. Lang, iets hardgroen, weinig zaadopbrengend blauwbloeivlas, weinig geneigd tot legeren.

310. **Svalöf's Herkules vlas.** Alleenvertegenwoordiger: M. Wiersum, Groningen. Goed lang blauwbloei sterk vlas, voor zoover in ons land is gebleken, ongeveer gelijkwaardig met Texala.

311. **Svalöf's Blendavlas.** Alleenvertegenwoordiger: M. Wiersum, Groningen. Heeft bij beproeving in ons land eveneens een gunstigen idruk gemaakt. Ongeveer gelijk met Herkules.

162. **Mansholt's Blauwmaanzaad.** Gelijkmatig en zuiver, licht bloeiend.

97. **Monocraat aardappel.** Kweeker: H. B. Veerkamp, Nieuwe Compagnie. Aardappel met forsch, lang, stevig, vroeg ontwikkelend loof, knollen groot, langwerpig, weinig kriel, licht geelvleezig, schil paarsachtig rood. Bij ruime stikstofbemesting zeer lang loof. Zeer sterk tegen Phytophthora, zoowel wat loof als wat knollen betreft. Weinig virusziekten. Weinig vatbaar voor kringerigheid. Wel Aucubabont. Zeer laat rijp, na Roode Star. Smaak wordt over het algemeen geroemd, ook zelfs op Veenkoloniale gronden. Soms wat los-melig. Evenals Bravo op sommige gronden neiging tot blauwkleuring der gekookte aardappelen. Zetmeelgehalte goed. Wratziektevrij.

98. **Energie aardappel.** Kweeker: G. Veenhuizen, Sappemeer. Witvleezig. Laat rijp, na Roode Star. Weinig vatbaar voor Phytophthora en degeneratieziekten. Onvatbaar voor wratziekte. Forsche loofontwikkeling. Opbrengstvermogen goed. Goed zetmeelgehalte. Smaak goed, doch losmelig. Knollen rond groot, regelmatig van vorm, vlakke oogen, knollen dicht bij elkaar, bijna witvleezig, duurzaam. Dit ras zal vermoedelijk volgend jaar in rubriek D geplaatst worden, daar het noch als consumptieaardappel noch als fabrieksaardappel kan concurreeren met de beste rassen.

151. **Robijn aardappel.** Kweeker: G. Veenhuizen, Sappemeer. Hoog opgaand donker stengelig loof, dat steeds door zeer zwak mozaïek is aangetast. Onvatbaar voor wratziekte, weinig vatbaar voor phytophthora in loof en knol. Vrij erg vatbaar voor bladrol. De knollen komen, wat vorm, kleur en smaak aangaat, veel met Roode Star overeen, vleesch iets lichter geel, op schotel iets losser.

163. **Ovana voederbiet.** Kweeker: Gustav Jaensch, Gr. Möringen, Duitschland. Vertegenwoordiger voor Nederland: J. Joordens, Venlo (Blerick). Witte groenkoppige, ovale, gladde voederbiet, half boven den grond. Tamelijk weinig schieters; duurzaam.

305. **Z & de W Hollandia Westerwoldsch raaigras.** Kweeker: N.V. Zwaan & de Wiltjes Zaadteelt en Zaadhandel, Scheemda. Bladrijk, vroeg ontwikkelend.

306. **Z & de W Hollandia hoog Zwengras.** Bladrijk en laatbloeiend. Kweeker als boven.

307. **Z & de W. Hollandia Engelsch raaigras.** Kweeker als boven. Bladrijk, laat in de aar schietend.

D. Van de lijst afgevoerde rassen.

		Jaar, waarin afgevoerd
4.	Mansholt's witte dikkoptarwe I	1925
29.	Svalöf's Pantser II tarwe	1925
76.	Strube's Dikkoptarwe	1927
84.	Strube's Schlanstedter zomertarwe	1926
11.	Svalöf's Zwanenhalsgerst	1927
56.	Svalöf's Koningshaver	1926
57.	Svalöf's Kroonhaver	1925
58.	Svalöf's Groot Mogol haver	1926
50.	Heil's Frankengerst H1	1927
86.	v. Lochow's gele haver	1927
59.	v. Lochow's gele haver 9a	1927
62.	Lugduna tuinboon	1925
99.	Element aardappel	1926
92.	v. Lochow's blauwbloeivlas stam 7	1927
100.	Parnassia-aardappel	1927
101.	Trenctria-aardappel	1927
65.	Zaadhoudende karwij van Dr. Zijlstra	1927
52.	H × C wintergerst	1927

Rubriek A = **Aanbevelenswaardig.**
„ B = **Beproevenswaardig.**
„ C = **Nieuw.**
„ D = **Afgevoerd.**

Rubr.	No.	AARDAPPELEN.	Bladz.
A	31	Eersteling	11
A	32	Eigenheimer	11
A	33	Zeeuwsche blauwe	12
A	34	Industrie	12
A	35	Bravo	12
A	36	Thorbecke	13
A	37	Roode Star	13
A	69	Triumf	13
B	68	Bintje	20
B	70	Kampioen	20
B	94	Alpha	20
B	95	Bevelander	21
C	97	Monocraat	26
C	98	Energie	26
C	151	Robijn	26
D	100	Parnassia	27
D	101	Trenctria	27
D	99	Element	27
		BIETEN.	
A	38	Groenkraag Jaapjesbiet	14
A	39	Barres voederbiet	14
A	71	Gele Eckendorfer voederbiet	14
A	72	Kirsche's Ideaal voederbiet	14
C	163	Ovana voederbiet	26
		BLAUWMAANZAAD.	
B	67	Zaza Blauwmaanzaad	20
C	162	Mansholt's blauwmaanzaad	25
		BOONEN.	
A	24	Waalsche boon	10

Rubr.	No.		Bladz.
A	25	Mansholt's Wierboon — R —	10
A	26	Paardeboon (Reiderwolder — R —)	10
A	27	Duiveboon	10
C	63	Major bruine boon	25
C	302	Aka bruine boon	25
C	303	Beka bruine boon	25
C	304	Ceka bruine boon	25
D	62	Lugduna tuinboon	27
		ERWTEN.	
A	21	Mansh. kortstroo groene erwt — R —	10
A	22	Mansh. gekr. extra korte groene erwt — R —	10
A	23	Mansh. kortstroo schokker erwt — R —	10
B	61	Mansh. vroege Fletumer rozijnerwt	19
C	90	Mansh. kortstroo vale capucijner	24
C	106	Koopman's Glory schokkererwt	25
C	156	Hylkema's Unica erwt	25
C	60	Elsma schokker	25
		GERST.	
A	7	Mansh. Fletumer wintergerst — R —	6
A	8	Mansh. wintergerst II — R —	7
A	9	Bocumer wintergerst — R —	7
A	10	Svalöfs Goudgerst — R —	7
A	12	Svalöf's Princessegerst — R —	7
B	51	Germania zomergerst	17
B	160	Bigo zomergerst	17
B	53	Vindicat wintergerst	17
B	73	Minister Ruys zomergerst	23
C	138	Svalöf's zegegerst	24
D	52	H × C wintergerst	27
D	11	Svalöfs Zwanenhalsgerst	27
D	50	Heil's Frankengerst H1	27
		GRASSEN.	
C	305	Hollandia Westerwoldsch raaigras	26
C	306	Hollandia Hoog zwenkgras	26

Rubr.	No.		Bladz.
C	307	Hollandia Engelsch raaigras	26
		HAVER.	
A	15	Svalöf's Zegehaver — R —	8
A	16	Mansholt's haver III — R —	8
A	17	Mansholt's haver IIb — R —	9
A	18	Mansholt's haver I — R —	9
A	19	Svalöf's Gouden Regenhaver — R —	9
A	20	Zwarte President haver	9
B	84	Strube's Schlanstedter haver	19
B	105	Svalöf's Orion haver	19
C	83	v. Cittershaver	24
C	112	Weibull's Echo haver	24
C	75	Hylkema Triumph haver	24
C	85	Hylkema's Recordhaver	24
C	79	Svalöf's Sterhaver	24
C	87	Kirsche's gele haver	24
D	86	v. Lochow's gele haver	27
D	59	v. Lochow's gele haver 9a	27
D	58	Svalöf's Grootmogolhaver	27
D	56	Svalöf's Koningshaver	27
D	57	Svalöf's Kroonhaver	27
		KANARIEZAAD.	
B	74	Premier kanariezaad	18
		KARWIJ.	
A	30	Mansholt's karwij	11
D	65	Zaadhoudende karwij v. Dr. Zijlstra	27
		KLAVER.	
A	41	Roosendaalsche klaver — R —	15
A	42	Maasklaver	15
A	104	Inlandsche witte klaver	15
		KOOLZAAD.	
A	28	Mansh. Hamburger koolzaad — R —	11
B	64	Vada koolzaad	19

Rubr.	No.		Bladz.
		MOSTERD.	
B	66	Albion mosterd	20
B	161	Mansholt's gele mosterd	20
		ROGGE.	
A	13	v. Lochow's Petkuser winterrogge — R —	8
A	14	v. Lochow's Petkuser zomerrogge	8
B	54	Svalöf's Pantserrogge	18
B	55	Buhlendorfer rogge	18
B	88	Kirsche's Staalrogge	18
B	89	Kroonrogge	18
B	300	Ottersumsche rogge	19
		TARWE.	
A	1	Wilhelminatarwe — R —	5
A	2	Imperiaal IIa tarwe — R —	5
A	3	Millioen III tarwe — R —	6
A	5	Mansholt's witte dikkoptarwe III — R —	6
A	6	Mansholt's Japhet zomertarwe — R —	6
A	82	Mansh. van Hoek zomertarwe — R —	6
B	43	Matador tarwe	16
B	44	Algebra tarwe	16
B	45	Emma tarwe	16
B	46	W × E P tarwe	16
B	47	Svalöf's Pantser III tarwe	17
C	78	Hylkema's Victoria tarwe	17
C	48	Svalöf's Riddertarwe	22
C	49	Kruisingsangeltarwe	22
C	77	Strube's Generaal v. Stocken tarwe	22
C	80	Weibull's Standaard tarwe	22
C	81	Jacob Cats tarwe	22
C	312	Trifoliumtarwe	23
C	158	Svalöf's kroontarwe	23
C	113	Krafft's Siegerländer tarwe	23
C	159	Wageninger tarwe	23
C	301	Waard en Groettarwe	23

Rubr.	No.		Bladz.
C	308	Svalöfs Staaltarwe	23
D	107	Strube's Schlanstedter zomertarwe	27
D	4	Mansholt's witte dikkoptarwe I	27
D	29	Svalöf's Pantsertarwe II	27
D	76	Strube's Dikkoptarwe	27
		VLAS.	
B	93	Alba vlas	19
B	109	Almenum vlas	19
B	153	Hylkema's Excello vlas	19
C	108	Gruno vlas	25
C	309	Texala vlas	25
C	310	Svalöf's Herkules vlas	25
C	311	Svalöf's Blenda vlas	25
D	92	v. Lochow's blauwbloeivlas stam 7	27
		WIKKEN.	
A	91	Negro wikken	11